

NØRRE FRENDERUP JÆTTESTUE

4780 Stege

Nr. Frenderup-jættestuen ligger flot og ret højt i det bølgede morænelandskab. Her set fra vest.

Nr. Frenderup-jættestuen set fra nordøst.

Jættestuen blev opført af de første agerbrugere i området for omkring 5.200 år siden.

Den sydøst vendte gangåbning i jættestuen samt fredningsstenen fra den tidlige fredning i 1853.

Administration

Ejerforhold	Privatejet
Oprettet	2011
Sidste rettelse	02-2021
Tilsyn og beskadigelser	Kulturarvsstyrelsen - KUAS
Pleje, skiltning og 100 m.-zone	Vordingborg Kommune
FREDNINGSNR.	4228-33
STEDNR.	050503-62

Find Fortidsmindet med GPS

GPS	Breddegrad 54.939766
Længdegrad 12.264095	
UTM-system	E 709074 N 6092966

Beskrivelse

Af Møns mange flotte storstensgrave fra bondestenalderen kender kun de færreste den flotte og velbevarede jættestue ved Nr. Frenderup, som i 1853 blev udgravet af Nationalmuseet og opfølgende restaureret i 1974.

Nr. Frenderup-jættestuen ligger flot og ret højt i det bølgede morænelandskab. Her set fra vest.

Jættestuen ligger smukt i Møns bakkede morænelandskab og med en flot udsigt især til Hvideklint ved Østersøen ca. 3 km. mod sydøst.

Nr. Frenderup-jættestuen set fra nordøst.

Da jættestuen blev opført for omkring 5.200 år siden så landskabet ganske anderledes ud. Størstedelen var skovklædt og Maglemose-lavningen, som ligger ca. 1,8 km. vest for jættestuen, var dengang en sø. Søen blev på grund af landhævningen siden sidste istid afsnøret fra havet og den fjord der i ældre stenalder strakte sig fra vest ved Røddinge ind forbi Marienborg og Damsholte.

Jættestuen blev opført af de første agerbrugere i området for omkring 5.200 år siden.

Det som særligt udmærker Nr. Frenderup jættestuen er dens meget velbevarede 9 x 2 m. store nordøst - sydvest orienterede gravkammer, som ligger helt indesluttet i en forseglende og beskyttende jordhøj. Udefra ses kun åbningen af den sydøst-vendte 7 m. lange kammergang, hvor igennem man får adgang til graven. Den ydre del af gangen er i dag uden loft. Dækstenene herfra er sikkert blevet genbrugt forud for fredningen i 1853.

Den sydøst vendte gangåbning i jættestuen samt fredningsstenen fra den tidlige fredning i 1853.

Sammenlignet med de fleste andre storstensgrave er dette dog kun en mindre beskadigelse, idet de fleste, i langt større grad har været udsat for stenhugst og ødelæggelse og derfor nu mest fremstår som åbne ruiner uden den oprindelige beskyttende høj. Forklaringen på Nr. Frenderup-jættestuens gode bevaring ligger givetvis i at dens tidlige fredning. Først i 1937 blev alle synlige fortidsminder omfattet af fredningsloven. Den tidlige frivillige fredning markeres af fredningsstenen i granit og inskriptionen "FM" for "Fredet Mindesmærke" som står i højen lige til venstre for kammergangen.

Kammergangen med to sæt karmsten hvor gangens døre oprindeligt sad.

Ved Nationalmuseets udgravning i 1853 fandtes der i alt rester fra omkring 15 gravlagte personer i jættestuen, der fungerede som fællesgrav for bonde- stenalderens "Tragtbægerkultur". Tragtbægerkulturen står bag opførelsen af såvel jættestuerne og de tidligere og mindre lang- og runddysser med mindre gravkamre.(se baggrundshistorie).

Et kig ud gennem kammergangen til dagslyset.

Fra andre jættestuer kendes der op til 100 gravlagte personer. De gravlagte blev medgivet rige gravgaver i døden - især tragtbægerkulturens rigt orna- menterede lerkar indeholdende mad- og drikofre samt flintredskaber hvoraf den slebne flintøkse er et særligt kendetegn for perioden.

Den indre del af kammergang- en og udmundingen i gravkammeret.

I Nr. Frenderup-jættestuen fandtes der skår fra omkring 40 forskellige lerkar. Senere forskning har også vist at yderområdet omkring gangåbningen som regel også er meget fundrigt, idet man også her henstillede lerkar med ofre til de afdøde. Ved en udgravning fremstår disse lerkar nu som tykke skår og gennem studier af lerkarrenes ornamentik, kan man få en god indikation på storstensgravens datering og brugsperiode.

Gravkammerets nordøstlige del. Bemærk de store dæksten i loftet.

Et besøg inde i jættestuen er en oplevelse, men husk en god lygte. Loftet dannes af 6 kæmpemæssige dæksten, hvor de største vejer op mod 15 tons. Mellemrummene mellem bærestenene som understøtter de store dæksten er udfyldt med opstabilede stenfliser i såkaldte "tørmure" og forseglers derved gravkammeret fuldstændigt i forhold til den omgivende høj.

Sydvestlige del af gravkammer- ret hvor en stor bæresten danner gavl.

En særlig vigtig dæksten er den indskudte "nøglesten" som ligger i loftet mellem kammergangen og gravkammeret. Den fordeler trykket at den store dæksten i kammeret ud på det inderste sæt bæresten i gangen. I gangen ind til kammeret ses også to sæt karmsten, hvor der oprindeligt har siddet stenplader eller trædøre.

De opstabilede tørmure mellem bærestenene forsejler gravkammeret totalt.

Jættestuen er en fantastisk konstruktion hvis opførelse som ikke bare har krævet stor teknisk indsigt. Den er også et udtryk for en kolossal kollektiv arbejdsindsats i kultens tjeneste. Samtidig vidner byggeriet om at trag- bægerkulturens tidlige bondekultur havde det nødvendige overskud at investere i sådanne ikke materielle bygningsværker, som tilsammen udtrykker datidens behov for at markere både fællesskab og ikke mindst tilhørsforholdet til lokalområdet.

Den indre gangåbning til gravkammeret med indskudt nøglesten som fordeler trykket fra dækstenene.

Indre gangåbning hvor de to hjørnesteen danner overgang til gravkammeret.

Flotte tørmure i gravkammeret omkring mindre, indskudte delesten mellem de store bæresten.

Indskudte sten mellem bæresten og dæksten sørger for at loftet i gravkammeret bliver helt vandret.

